

БЕОГРАДСКЕ ОПШТИНСКЕ НОВИНЕ

ИЗЛАЗЕ НЕДЕЉНО ЈЕДАНПУТ НА ТАБАКУ

ЦЕНА ЗА СРБИЈУ:

НА ГОДИНУ	6 дин.
НА ПОЛА ГОДИНЕ	3 "
ЗА СТРХНЕ ЗЕМЉЕ НА ГОДИНУ	9 дин.

УРЕДНИШТВО И АДМИНИСТРАЦИЈА

ЈЕ У ЗДАЊУ

ОПШТИНСКОГ СУДА

Цена је огласима 6 дин. пара од врсте.

Претплату ваља слаати упућеницом на општински суд а све кореспонденције на уредника.

РУКОПИСИ НЕ ВРАЋАЈУ СЕ.

Неплаћена писма не примају се.

Због штампарских тегоба овај број нашег листа није могао на време изићи.

СЛУЖБЕНИ ДЕО.

СТЕЧАЈ

Одбор општине вароши Београда одлучио је на састанку 10-ог новембра прошле године да се водоводи, канали и осветлење вароши изврше путем концесије а под најповољнијим условима, који се добију.

Предајући ову одлуку одбора јавности, суд општине вар. Београда позива све оне фирме које би се помених послова, било појединих било укупних, хтеле примити, да се са понудама обрате Суду до 10. марта ове године (по старом).

Ближа обавештења на захтев даваће општински Суд.

Из седнице 11. новембра 1886. год. Београд.

РЕФЕРАТ ОДБОРУ УЗ ПРОЈЕКТ буџета 1887 рач. године.

Ове године некако је изашло да се морале расписивати махом по две лицитације за годишње послове општине, као и за закуп сних права, која у главном и чине буџет прихода наше општине. Због тих понављаних лицитација, не могу се одмах ни уговори са закупцима везати, па се за то ни пројект буџета не могаше одмах склонити.

Предајући данас одборскоме прегледу пројект буџета ове настале 1887 рач. године, општински суд има част скренути пажњу општинскога одбора, да се у опште и ово годишњи буџет општине оснива на пре-

досигурању, да се прорачуном мањих сума прихода но што су у ствари, створи сигурна могућност те на ковацу године у гранацама целокупног буџета покаже вишак какав је случај у прошлој години до на 91.000 динара; а може се с правом рачунати да ће у редовним приливима ове године пасти и до 100.000 више но што је предвиђено.

Користећи се вишком прихода прошле, који служи за базе ове године, сума вишка распоређена је по свима партијама општинских потреба а један је део одвојен и на повишице персонала. Овоме кораку суд је руковођен, колико околностју да се нарочито слабо награђени органи мало боље награде толико и тога ради да се даде признање оним органима који га заслужују — тим пре, што за савесно вршење општинске службе имају права у њој очекивати бољу награду кад им породица па и сама личност није осигурана у старости.

I.

О буџету прихода.

Прошле рачунске године буџет прихода био је предвиђен са 602.971 динар а ове са 694.897.56 динара, а то за то што је прошле године фактички добивено прихода до 80.000 динара више, него што је било предвиђено; па кад се у ме у обзир да буџет општински из године у годину расте са по 50—70 хиљада динара, сасма је оправдано и природно буџет нов у уносити резултат измакле године као што је увек бивало па и ове године учињено.

Није место, али се даје овде напоменути, да ће добивени вишак прихода пр. год. послужити за покриће оних издатака које је одбор решавао на основу да падну на терет целокупног буџета у колико би поједине и дотичне партије биле прекорачене. — Но о рачунима прошле године изнеће се по пропису засебан преглед на увиђај и одобрење.

У буџету прихода за ову 87-му рачун. годину имамо ове партије:

- Закупнику општинских непокретних добара
- Аренде и др. приходи од општ. права
- Приходи од калдрмије и
- Ванредни приход.

Да их пређемо редом.

А.

Закупнина општ. непокретних добара.

Ову партију прихода добија општина од 47 разних парчади свога имања, које издаје под закуп сваке године.

Партија ова улази у буџет по збиру кирије од сваког парчета засебно а пошто се закупнина уговорима осигу-

гурава, предвиђена цифра не може се ни увећати ни умањати.

За прошлу рачун. год. добивено је киреје 21.755-85 динара а ове године добили смо 23.039 динара, те је овогодишња цифра већа за 2.284 динара.

В.

Аренде и текући приходи од општ. права.

Ову буџетску позицију образују:

- 1.) Такса од месарнице: говеђине, овчевине и козетине;
- 2.) приход од дубока, што општина припада од стоке која се на кланице коље;
- 3.) саланска аренда;
- 4.) савска обаларина;
- 5.) такса од месарница свињетине;
- 6.) аренда од уступљеног права на чистење димњака;
- 7.) акциси од пића;
- 8.) аренда за употребу ђубрета;
- 9.) кантарија;
- 10.) пијацарина;
- 11.) такса за пумпање воде из Саве водоношама;

Прва тачка: такса од месарница била је за прошлу годину предвиђена са 220.000 а добивено је 249.586-60 динара. Дакле више је добивено скоро 30.000 динара. Јача контрола над клањем и у овој години може показати равне успехе, али и без тога с обзиром на редовно напредовање буџета 10.000 више унетих само су правилна размера, нарочито што се сада наплаћује месарина од гостионичара и мехавија.

Друга (дубок) за прошлу годину дала је 20.150 а ове године добили смо 21.102-70, дакле 1000 динара више но лане дала је овогодишња лицитација.

Трећа (саланска аренда) дала је прошле године 1000 а ове 153 више — дакле 1153 динара.

Четврта (обаларина) прошле године донела 1002-50 а ове лицитацијом изашло 2300 динара, дакле више прихода за ову годину 1297-50 динара.

Пета (аренда од месарница свињетине) била је предвиђена прошле године са 13.700 а добивено је 15.400 динара. Ове године може се слободно рећи да ће сразмерно по предвиђеном приходу од осталих месарна и ова дати ако не више оно 1000 динара насигурно.

Шеста (аренда од димничара) била је за прошлу годину 3010, за ову изашла је мање за 9 динара.

Седма (акцис од пића) дала је прошле године 29.000 динара а ове изашла је лицитацијом 34.400 те ће приход ове бити већи од прошле године за 5400 динара.

Осма (од употребе ђубрета) прошле је дала 180 а ове 231 дакле више 151 динар.

Девета (кантарија) била је предвиђена са 47.000 а добивено је 57.239-58 динара дакле 11.000 динара више но што се мислило. За ову годину ушла је та цифра која је ланске године добивена али она мора дати много више бар још 10.000 динара, што се кантарија сада почела наплаћивати строго по закону те готово од половине целокупног износа, на који се наплаћивало по 8. сада се наплаћује по 20 динара, а колику ће то разлику у резултату показати, није тешко уочити.

Десета (пијацарина) прошле годишњим буџетом била је предвиђена са 18.000 а добивено је 21.700, дакле више је пало прихода 3700 динара. Овај фактички приход унесен је у овогодишњи буџет.

Једанаеста (такса од водоноша) нова је у општинском буџету. Она улази на основу одборског овлашћења и жорака да се на Сави намести пумпа, са водоношама бурад пуни здравом водом из реке дубине а од њих наплаћује од сваког бурета по 05 пара ради

трошкова и одржања пумпе и персонала. — У пројект је унето да ће ова такса дати за ову годину 14.000 динара, а прорачун овај учињен је само на основу средњег дневног утрошка воде (дневно се тропи 800 вака а то даје 40 дан. што годишње износи 14.400)

Све ове позиције друге главне буџетске партије дају 420.187-71 колико је буџетом предвиђено да ће се за ову годину добити од аренде и уступљених права. Цифра ова већа је од прошлогодишње за 67.045 динара. Али кад се узме на ум то да су шест позиција ове партије предвиђене не на основу претпоставке већ на основу уговорених закуп (уступљених права); и спет, да су четри остале позиције за прошлу годину дале 46.000 динара више но што се мислило, може се поуздано тврдити да ће и ова партија у ствари дати више прихода но што је стављено

В.

Калдрмија

Приход од калдрмије, који се наплаћује при царинари, равна се према трговинском промету.

У колико овај бива већи, у толико су послови царинаре знатнији а у толико наша калдрмија расте.

За прошлу годину било је предвиђено 63.000 а добивено је 62.390 дакле 600 динара мање, али је прошле године и промет био много мањи од обичног. Ове године предвиђено је 64000 динара, али ће без сумње ова цифра у ствари скочити због разлике између ланске и овогодишње трговине и царинске радње.

Ванредни приход.

Ванредни приход добијамо од:

- 1., каменних мајдана,
- 2., несаграђених плацева,
- 3., продаје траве у сењаку
- 4., " " у општ. гробљу,
- 5., чуварине сена у сењаку,
- 6., балова и др. забава кафанских,
- 7., попаше на утрини,
- 8., мртвачких кола,
- 9., разни казни,
- 10., интереса на разне наплате
- 11., канцеларијских такса,
- 12., приреза за сиротињу,
- 13., приреза за вар. трошкове
- 14., добровољних прилога,
- 15., претплате на општинске новине,
- 19., непредвиђених прихода.

За прошлу годину било је предвиђено 4000 динара да ће се добити од продаје камена а добивено је 4066. Ове је године стављено 5000 што се већ опажа да ће утрошак камена бити много већи.

Незаграђени плацеви дали су прошле године 4244 а било је предвиђено 4000. Ове године стављено је опет 4000.

Од траве у сењаку добивено је прошле године 242 а било стављено 200. Ове је опет ушло 200 динара.

Од траве у гробљу за прошлу било 100, добивено 107 — остало за сву 100 динара.

Чуварина сена била је предвиђена са 1200 динара и остала је иста.

Балови и друге забаве

дали су 1044 динара а било предвиђено 2400. Ова је цифра остала и за ову годину, што је сада прешло општини у руке наплаћивање таксе па су изгледи да ће се добити више таксе.

Пошаше приход, био је за прошлу годину предвиђен 3000 динара, а добивено 3229. Остало је опет 3000 динара.

Мртвачка кола

дала су нам прошле године 2091 динар а било предвиђено 4000 динара. Сада је ушло 3000 што је знатно увећана такса за кола.

Од казни рачунало се да падне за прошлу годину 5000 динара а у ствари добивено је 1303 динара. Ове је године остало опет 5000 а то за то што је вршено опет општини кажњавање за криву мсру, што је за прошлу било отпало те и буџетска цифра пала.

Интерес на разне наплате у прошлогодишњем буџету ушао је био са 100 динара а добивено је 1690. За ову годину узето је 1500.

Кантарске таксе требале су да даду 7500 ја дале су 6168 динара. Ове године унето је 6000 динара.

Прирез за сиротињу узет је био 1000 динара а пало је 1690. За ову годину унето у буџет 1500 динара.

Прирез општински био је прошле године предвиђен са 117.000 а пало је 125.653. ове године узето је 122.000 динара дакле од прошлогодишње фактичке суме за неколико хиљада више.

Добровољни прилога за сиротињу маслило се да ће пасти 3000 динара прошле године, а добивено је свега 1538 динара и 90 пар. динара. ове године унето је само 1500 динара.

Предплата општинских новина била је предвиђена са само 700 динара а до новембра ове године ушло је за прошлу рачунску годину 1400 динара, дакле дупло, сем још толике исте цифре, која је остала да се наплати у овој години.

И поред тога ипак је ове године предвиђено само 1200 динара, и ако се према броју предплатника даје изречено да ће скоро удвојени приход бити.

Непредвиђени приход У прошлој години рачунало се да ће дати 12.000 а добивено је 80.000 динара. Ово отуђа што је ту ушао и зајам за Халачија.

За ову годину стављено је само 30.000 динара, јер се у редовним приликама може рачунати да ће толико пасти.

II

О БУЏЕТУ РАСХОДА.

Према цифри прихода и буџет расхода за ову годину представља цифра 694.897. динара.

91.925 динара, што их овогодишњи буџет више има, распоређени су по партијама општинских потреба сразмерно.

Буџет расхода дели се на ове главне партије:

- а.) плате судског персонала,
- б.) плате органа за спољну службу,
- в.) плате писара и извршиоца,
- г.) плате практиканата,
- д.) плате служилаца,
- ђ.) плате војних стражара,
- ж.) плата пожарне чете,
- з.) набавке сврава пожарних и сточ. потреба,
- и.) храна општинске сточе,
- ј.) ков сточе,
- к.) персонал санитарског одељења,
- л.) лечење општ. сиротиње,
- љ.) издржавање ванбрачне деце,
- м.) издржавање сиротиње,
- н.) интерес и отплата управи фондова,
- њ.) разне грађевине,
- о.) водоводи,
- п.) осветљење вароши,
- р.) оправке и набавке фењера,
- с.) школске и узгредне потребе,
- т.) разне општинске потребе,

- у.) одржање паркова,
- ф.) општинске новине,
- х.) ванредне непредвиђене потребе.

A

Плате судског персонала

У ову партију долазе: председник општине, два члана суда, 5. км. помоћника, рачунар, два одборска деловође, секретар суда, два пореска и један благајнички књиговџ.

Прошле године партија ова износила је 43.124 а ове се године предлаже 52.346 дакле 9222 динара више, а то за то што је други деловођ за прошлу годину био у другој партији (2500) и што се благајнички књиговџ (2000 динара плате) до сада водио међу контролоре, те из њихове партије и плату примао. Остала сума пала на унапредњење персонала, које је изведено тако:

I ви члан добије повишице	860	динара
II-ги " " "	964	"
Сваки км. помоћник по	500	"
рачунар	250	"
I. књиговођ порески .	92	"
II. " " " .	160	"
благајнички књиговџ	176	"

С обзиром на околност да члановима суда и кметовским помоћницима није повишавана плата никако до данас и ако су се прилике јако измениле од оног времена кад је први пут плата била одређена са по 3036 динара чланима а по 2508 км. помоћницима. Сада се предлаже, а и право је, да се и једнима и другима даде бар толико колико је потребно да има један члан суда и кметски помоћник на да пристојно живи и опет очува углед положаја који му је поверен.

B

Плате персонала за спољну службу

У ову партију долазе 2. инжењера, правобранилац, водовођа, надзорник добара и његов помоћник, 7 касап, контролора, један пијачни, 5 контролора кантарских, један за водоноше, баштован и 10 мерача.

Прошле године општина је имала само једног инжењера. Други није постављен што се са нередовних прилика маслило да се неће предузимати много радова. Но даје се не сме остати са једним инжењером; пошто су послови те струке у општини доста многобројни те их један човек не би могао никако вршити. А поред деобе радова свих двојице нужно је и да један буде, као шеф, надзорник свих општ. грађев. послова.

Са колико треба да је награђен први а са колико други инжењер, питање је одборске одлуке; само Суду се учинило да кад први инжењер има 5004, други се не би могло поставити са мање од 2000 динара, — колико је предвиђено.

У овој партији за органе спољне службе, предлажу се повишице:

Правобраниоцу (500 динара) из разлога, што општински право аступник од првога дана кад је уведен у дужност па све до данас није био само правобранилац за спорове код судова већ и референт за велики део правних послова, те постајући тиме готово вршилац редовне општинске службе има права да и по важности и по множини својих послова буде боље награђен.

Помоћнику надзорника добара (200) динара, што дели послове са надзорником готово на равно;

Четрнаесторици контролора по 150 и десеторици мерача са по 60 динара, што као органи који рукују новцем заслужују да буду мало боље награђени те тиме очувани од нужде да злоупотребе свој положај.

Контролор за водоноше Ново је место отворено на измаку прошле године. Али што је овим отвореним мес-

том увећана cifra расхода опет зато општини је отворен и приход од 14.000 динара од водоношачке таксе — те то није никакав терет без оправдања.

Баштован прешле године није држан, али је сада опет уврћен. Потреба за сталним баштованом указала се још оног дана кад је општина, пре толико година, засадила дрвеће по варошким улицама, које је тражило неге. Али потреба та сада се удвојила тиме што општина мора јаче да развије радњу на подизању варошких паркова и сађењу уличног дрвећа ако се жели створити боље услове за здравље становништва, а поред овога и за то што је општина правилима о новом гробљу на се примила сађење цвећа по гробовима. За одржање и сађење уличног дрвећа, и унапређивање паркова, за гајење цвећа — чега укупно ради морамо дићи расадник — потребан нам је баштован, зато је његово место унето; а решење судским већ је примљен у служби бин. градски баштован.

В.

Плата писара и извршиоца

У ову партију спадају шест писара, пет извршиоца и одатле се љаћа хонорар шесторици пореских надзорника што прикупљају општински прирез.

Прошле године утрошено је по овој партији 18 069 а ове године предвиђено је 19239 дакле више 1170 динара.

Према решењу одбора у току прошле године отпали су тројица извршилаца.

Осталој петорици, који су остали, као и шесторици писара распоређено је по 100 динара повишице с обзиром на њихову сиротињу а равнотну злужбу.

Г.

Плата практикантима.

Прошле године било је свега седам практиканата а укупна плата и.н.е. је 7242 динара.

Но пошто један број од тих практиканата већ је био распоређен на писарске дужности, то је ове године уписано још пет практиканата те у толико је морала бити повећана платна партија.

Ово повећање поред фактичке потребе даје се правдати и тиме, што општина треба да настоји да у службу прима млађе људе, који ће се у њој успешно развити и корисно служити.

Д.

Плата службоца.

На плате службоца утрошено је прошле године 25.656 а ове је одређено 33 315 динара.

Скок ове партије долази отуда што је отворено место двојици баштованских помоћника (службоца), двојици момака за водове двојици чувара за мајдане, двојици за пумпу (ово четворо раније су већ примљени) и једноме фењерџији кад није могуће узети два — три за умножење фењера (и још једноме четвртоме пољаку).

Ђ.

Плате ноћи стражара.

Општина држи 100 ноћних стражара, који је коштају 72.000 динара.

У пројект буџета за ову годину ушла је иста цифра и исти број стражара.

Но управа вароши пре кратког времена поновила је захтев да се број стражара увећа, наводећи да је то осе-

тна потреба јавне сигурности. У овоме случају морала би се ова партија увећати бројем стражара.

Ж.

Плата органа пожарне чете.

Прошле године ова је партија из које се плаћају командир чете, два водника, 20 редова и четворица кочијаша, — износила 21.900 а ове године одређено је 24.600, дакле 2780 динара више.

Ово је учињено тога ради, што је командиру чете повишена плата са 300, водницима са 120 а пожарницима са по 40 динара. А осим овога узета су још два кочијаша те ће се општинским колима моћи за мање послове превачити шљунак, песак, и др. а неће се се увек погађати туђа кола што увек скупије стаје.

З.

Набавка пожарни справа и сточ. потреба.

У овој партији за прошлу годину било је предвиђено 3600 а утрошено је 2659 дакле на хиљади динара мање. Ове године одређено је 5 000. Ово је захтевала потреба да се пожарна чета снабде свим оним справама и погрбама које су неопходне за успешан рад чете. Није никакве вајде ако општина држи само извесан број људи који се зову пожарници а немају могућности да врше онако како то чини добро организована и потребама снабдежена дружина. Команда чете приложила је списак својих најнужнијих потреба, које се могу или од једном набавити на у више година исплатити, или редом по мало набављати како се усвоји.

И.

Храна општинске сточе

На храну општинске сточе одобрено је било 2400 динара а утрошено је 4477.60 динара и то на храну 4108 а на ков сточе 319.60 Ове године подељене су те две партије, али је за храну остављено 4100 што сада има 6 коња више (свега 14) а осигурана им је мало боља храна од лањске.

Ј.

Ков општинске сточе.

Лањске године за 8 грла сточе утрошено 319 динара; ове је године лицитацијом осигуран јевтинији ков, али како има 6 коња више предвиђено је 1000, динара, па колико се мање утроши, показаше се вишак.

К.

Персонал санитетског одељења.

У ову партију спадају: шест лекара, шест бабица, и један марвени лекар.

Прошле године било је одобрено 18124 а нешто је мање утрошено, што је тек на измакну године постављен стални марвени лекар а дотле је дужан хонорарни са мањом наградом.

Ове године стављено је 1000 динара више да би се врачарскоме и палилискоме лекару дало по 500 динара додатка на подвоз. Раширканост та два кварта чини да се не би могао наћи нити одржати у служби ни један лекар за 2000 динара награде. Ти квартави и иначе су слабије насељени те не дају лекарима оне зараде, на коју се рачунало при одређивању плате. Врачарски општ. лекар већ је изјавио да само тако може у служби остати.

Л.

Лечење општинске сиротиње.

Било је прошле године одобрено 3000 а утрошено 2604 динара дакле 400 мање.

Ове се године предлаже иста цифра.

Л.

Изддржање ванбрачне деце

За прошлу годину било одређено 10.000 а потрошено 9328, дакле нешто мање. Остала иста и за ову годину.

М.

Изддржање сиротиње.

У прошлој години било је предвиђено 38.000 динара али је у ствари утрошено, 45.000 динара. Ово је морало да буде с' тога што је комисија уврстила већи број оних којима се помоћ даје.

Из ове суме издваја се ове године у засебну партију 3000 динара на издржање породица умрлих чиновника. Ова од 3000 и сиротињска од 41000 износе за ову годину 44000, колико је и предвиђено.

Н.

Интерес и отплата управи фондова

До ове године плаћало се по 25.177 динара а ове године одређено је 26822, из узрока што та цифра претставља фактички оно што се има управи на дугове да плаћа, а до ове године погрешним прорачуном управе плаћано је мање, па је сада за будуће исправљено.

Њ.

Разне грађевине.

У овој партији предвиђено је било 6000. динара на оправку општ. добара, 2000. на канале и Ћуприје, 6000. на друмове општинске и 60 000. на калдрму. Но на оправци добара утрошено је 600 динара више, на оправци канала и Ћуприја уштеђено 700, на друмовима утрошено скоро дупло (11 849.) а на калдрму свега 6221. дакле мање утрошено прошле године 54 000 динара.

Ове године предвиђено је за калдрму 70 000 динара, дакле више од лањске цифре 10 000; за оправку друмова одређено 9000. дакле 3000. дин. више, а осталим двома позицијама додано 1000 и 500 дин.

Општина мора из дана у данчасма природно да троши све то више, на ове и оваке потребе, па за то у границама могућности треба предвиђати веће цифре. Не утроши ли се све, тим боље. Само у колико је прошле године било мање радова а веће уштеде, у овој се години треба надати обратном.

Укупно износила је мање ова партија на грађевине 74 000. а ове је предвиђено 88 500, дакле више — 14 500 динара.

О.

Водоводи.

На оправку водовода и чесама било је одобрено прошле године 4000 динара а утрошено 2073, дакле полована. Ове године предвиђено опет 4000. динара па колико се не утроши показаше се уштеда.

П.

Осветљене вароши.

У прошлој години било је одобрено 11.000. динара на осветљење и на оправку фењера (са набавком осталих потреба) 5000. динара, дакле свега 16000 динара.

Ове се године предлаже: на гас 11 000, на фитиље жаглице и платна 300 — свега 11 300. динара; а оправка фењера (дата лицитацијом) предвиђена је нарочитом партијом (Р.) оправка и набавка фењера) са 2 800. динара.

Укупно предвиђено је 14 100 динара а то зато, што је прошле године 1 900. динара мање утрошено.

Р.

Школске и узгредне потребе.

Из ове партије плаћа се прво: учитељима накнада за стан огрев, плата служиоцима школским и огрев школа. Накнада учитељима била је за прошлу годину предвиђена са 4200. динара а утрошено је 45 123, што је у току године увећан број учитеља којих има данас 57. За тај број требало би годишње 47.800 динара, те би толико у буџету требало предвидети. Но претпоставком на могућност повећања броја учитеља, предлаже се ове године 54000. динара.

Пршле године било је школ. служилаца 23. и на њих је потрошено 15 492 динара. Но како ће ове године морати бити број служалаца увећан до на 30. људи, то је нужно предвидети 17 997. динара.

На огрев утрошено је прошле године 5021 а било је буџетом одобрено 10000. динара. Но пошто је ове године много више дрва набављено но што треба то је и сума издата већа па се за то предлаже 10 734 динара.

Но осим ових позиција и ове су у истој групи:

Ћирија за основне школе — прошле године била 26248. а издата је 20 650, дакле до 6000. дин. мање. Ово је предвиђено 25000 динара.

Разне школске потребе стале су прошле године 10000 динара колико је и угрошено. Сада се предлаже 5.750. за то што је поред издатах 10.000 у прош. години за ову датост још 4250 динара.

На помагаче сиротних ученика било одобрено и утрошено је 3000 дин. Опет иста.

На књижицу осн. школа било одобрено и утрошено, је 2000 дин. Остала иста.

Плата деловође школског одбора била је само 250. динара; сада се праведно предлаже 500 дин. што је све од постанка школ. одбора награда та била 250 динара.

Разне општинске потребе.

У овој су групи позиције: на светковине, на огрев општ. канцеларија, на канцелариске потребе, на чишћење цијаца, на оправку возова, на тамањење паса, на потребе кланачне, на кантарске потребе и оправке, на кирију за стан ноћних стражара и на држ. порез.

На светковине прошле године било одобрено 2000 а угрошено 997; сада се опет предлаже иста цифра, па ако се покаже уштеда, тим боље.

Огрев канцелариски био је одобрен са 1400 а утрошено 2091; сада се тражи 4 500 што је више дрва набављено па ће остати и за другу годину.

На канцелариске потребе било одобрено 4000 динара; сада се тражи и нужно је 6000 динара.

Чишћење цијаца било је прошле године плаћено са 4999 дин. али ове године због наредба чешће чишћење и умноженим бројем места, уговорено је за 12 297 динара. Толико мора и ући у буџет.

На утамањивање паса утрошено 7 динара више. Ове се године предлаже иста сума — 500 дин.

На потребе за калницу утрошено је 942 дин. али се опет за случај већих потреба у овој години, предлаже лањска цифра 1350 дин.

Кантарске потребе изнеле су пр. год. 697 а биле је одобрено 1300. Опет унето толико.

На порез држави било је одобрено 3234 али је плаћено 3893 дин. Ове је године предвиђено 4000 динара.

Кирија за стан стражара, нова је позиција од 2160. дин. по уговору.

На опрашку возова ове године ушла је засебна партија од 1200 дин. по лицитацији.

Одржање паркова

Ова партија имала је 3000 дин. прошле године а толико је предвиђено и за ову. Но прошле године није утрошено више него само 84 дин. докле ове једва ако достигне цифра која се тражи. Према здравственим околностима Београда, на општини лежи дужност, да обраћа јачу пажњу унапређивању паркова, те за то је нужно да се сразмерно повећава цифра на паркове.

Општинске новине

У овој су групи позиције: на штампање листа, награда уреднику, награда за службени део, награда разносачима.

На штампање листа било је прошле године одобрено 1696 динара а утрошено је 100 више.

Ове године тражи се 300 динара мање за то што је по 8 дин. јевтиније изашла штампа и ако се штампа 800 место 600 примерка.

Награда уреднику повећава се са 300 динара више.

Награда разносачима остаје иста.

За службени део листа одређено је другом деловођи 500 динара. Али ће за то од идуће нове године у општински лист улазити не само радња општинског одбора него и статистика целокупне радње општинског надлештва у недељним извештајима за све струке: благајничку, судско извршну, грађевинску и лекарску, а за радњу општинског одбора претходно ће се износити поред дневног реда (који се до сада није општавао) и објасњене сваких или бар важнијих питања, која буду долазила за решење општинскоме одбору.

Но осим овога општински ће лист доносити и реферате о општинским радњама као и чланке општинских послова и потреба, што се од одбора чешће наглашавало, али се до сада није могло чинити већ и за то што само службеним стварима лист не би могао доћи до већег броја предплатника, а данас кад их је број удвојен, моћи ће лакше да се уноси поред неслужбеног дела и што више службених предмета и општинских питања.

У опште у овој години склопиће се и утврдити детаљнији програм општинског листа, те према томе и уступу по броју предплатника као и оцени садржине у 1887 години, добиће се мерило праве корисности општинских новина.

X

Ванредне потребе

За прошлу годину било је одобрено на непредвиђене потребе 49.007 динара и све је испрљено.

Ове је године предвиђено 38.090 динара, колико и стоји на расположењу према распореду прихода општинских и предвиђеним сумама по свима партијама.

Закључак

С погледом на околност да је по свима партијама расхода предвиђено намерно више, но што би сразмерно утрошцима прошлих година требало, онда се даје за поуздано узети, да ће се на концу године указати не само вишак редовног буџетског растења већ и знатна уштеда по партијама расхода.

На састанку 18. ов. мес. општински је одбор изабрао комисију од г.г. Ј. Милановића, Др. М. Вујића, Вуч. Стојановића, К. Петровића, Ст. Добривојевића, Мил. Вељковића, Коста Црногорца, Мих. Кретић и Атанас Куманути са задатком да проучи горњи реферат и пројект буџета.

Учинив то, комисија је нашла да од предложеног буџетског пројекта ваља одступити само на четири места и то:

а) позицију на грађење калдрме од 70 подићи на 80.000 динара;

б) другоме свижеру, који се има поставити, место 2000 дати 3000 динара годишње плате;

в) партију на одржање паркова од 3000 подићи на 5000 динара и

г.) и суму на унапређење персонала повећати са 2414, да би нарочито слабије плаћени органи могли бити боље награђени.

Општински је суд примио ове измене, а одбор у седници 20 т. м. по саслушању и судског и комисијског реферата једногласно је предложени пројект, с изменама комисијским, одобрио за буџет Општине 1887. рач. године.

Председник

Мијаило М. Богичевић с. р.

Рачунар

Ст. П. Станојевић с. р.

Деловођ

Сп. Х. Р. Шокорац с. р.

Чланови

М. Кр. Петровић с. р. Јанаћ М. Јанковић с. р.

ПРОТОКОЛ

Ванредне седнице општинског одбора 24 Октобра 1886

Били: Председник г. М. М. Богичевић одборници и заменици г. г. Н. З. Поповић, А. Богачевић, Ј. М. Јанковић, Ем. Штајнлехнер, Ф. Розелт, К. Петровић, Ј. Петковић, И. Антоновић В. Дучић, В. С. Каленић, Н. Д. Кики, и А. Ђ. Кумануди.

Бр.

Г. Председник Да се варош улепша, да варошке улице буду правилне, дакле, да што је могуће више одговарају правој цели својој; и најзад да се у вароши подижу такве грађевине, које ће задовољити здравствене и остале интересе становништва, — све те обзире и потребе једино је могуће задовољити само тако, ако се и подизање гра-

www.бевина а и регулација у вароши утврди нарочитим за то законом.

Као што се из искуства зна, да се интереси појединача чешће пута заустављају само на томе, што је добро и угодно једино и искључно појединачу, они немају увек у виду и остале интересе. Због тога чешће пута и грађевине и улице варошке нису онакве, какве би требале да су. Осим тога, кад законом није одређено ко може и каква може грађанске послове у вароши вршити, дакле кад законом није прописана и одређена квалификација и одговорност оних лица, која могу пројектовати и градити грађевине по вароши т. ј. докле год законом није огарантовано и ујамчено, да појединач заиста и добије за свој новац добру и солидну грађевину и дотле не може бити ни говора о грађевинама којима ће у ствари бити заступљени свеколики интереси становништва.

Руководећи се овим назорима и потребама грађевински су закоми донесени већ одавно не само у варошима повезних држава, него такве законе од подужег времена имају и оне земље, које су тако рећи од јуче постале као што је н. пр. кнежевина Бугарска, која је још у 1881 год. добила закон о подизању варошких грађевина.

Схваћајући и процењујући овако важност и потребу грађевинског закона за Београд: и надајући се при том, да ће и општинско представништво прихватити и поделити ово моје мишљење и назоре, ја сам био слободан те сам израду реченог закона поверио једној стручној комисији.

И благодарећи својској предусретљивости ове комисије која је била састављена од г. г. Косте Петровића судије апелационог суда, Јована Илковића, мнџињера у архитектонском одељењу министарства грађевине и Дра. Лазе Пачуа шефа општинских лекара ова је комисија израдила овај под приложеном нацрт закона.

И ја подносила општинском одбору тај нацрт закона, имам част молити одбор за одлуку: да се овај нацрт закона прими и по том пошаље народној скупштини с молбом, да га она прими и краљевској влади упути ради поднашања формалног пројекта, још ове сесије.

Г. К. Петровић. Пошто је скупштина при крају свога рада, мишљења сам да одбор у начелу прими предложени нацрт, и влади предложи да га скупштини у закопење поднесе.

Г. Ем. Штајнлехнер. Са овако важним стварима не треба хитати пре него се добро проуче. Ја не могу критиковати сам рад комисије већ га са благодарношћу првмам као материјал за будући рад, и мњења сам да по што је време за поднашање пројекта народној скупштини врло кратко, то да се за сад никако и не подноси.

Г. К. Петровић. Кад је комисија радила овај пројект она га је радила на основу добивеног пројекта г. министра грађевина, затребачког, бечког и бугарског грађевинског закона, и комисија је по-

вадила из њих све оно што се је за Београд дало приметити. Али због кратког времена за поднашање скупштини, мњења сам и ја да би требало тражити од народне скупштине законодавно решење којим би се Краљевска влада овластила да може од општинског одбора предложена правила о подизању грађевина и регулацији Београда одобрити и да она имају силу закона.

Делећи мишљење председништва општинског о прекој потреби грађевинског закона за варош Београд општински одбор прима у начелу поднесени нацрт грађевинског закона за варош Београд као основу за даљи рад. Али обзиром на то што је овај закон Београду веома потребан и могуће је да се због краткоће времена неће моћи још ове сесије скупштине израдити и вотирати, општински је одбор једногласно

ОДЛУЧИО :

да се умоли Краљевска влада да што пре издејствује законодавно решење по коме би општински одбор имао права, с погледом на овај нацрт, израдити правила о подизању грађевина и регулацији Београда, која ће (правила) имати силу закона када их Краљевска влада буде одобрила.

ОПШТИНСКЕ ВЕСТИ

Стенографија. Са овом годином почеће се и вођење стенографских бележака у одборским седницама. Одбор и Суд руковођени су ту тежњом да се грађанству у што ширем и тачнијем обиму и појединостима пружи радња општинског представништва, и тиме иста изложи што лакшој оцени и контроли јавној.

Одборски састанци. На овоме месту саопштаваће се у будуће претходно дани одборских састанака како би они које занима одборска радња, могли састанцима присуствовати.

У истој цели износиће се на јавноет по могућству питања дневног реда, пре него тј. одбору на решење дођу.

Празно место. Овогодишњим буџетом утврђено је место другог општинског енџењера и одобрен кредит до 300) дин. за плату, годишње. Међу огласима доносимо стечај за то место.

Трамвај. У прошлome броју отштампана је седница у којој је била пред одбором поред осталих и повуда г. Н. А. Плавића и др. за трамвај заједно са одлуком одбора, којом је одбор усвојио по мишљењу комисије ту понуду.

Сада се чека још да влада Његовог Величанства одобри потребну конуесију; а инџињери друштва већ од неколико дана почели су и врше трасирање пруге.

Стечај за велике послове. Према одлуци одбора на састанку од 16 октобра пр. године у данашњем броју доносимо стечај за осветљење, водоводе и канале.

(Божити поздрав). О Божићу ове (односно прошле) године особље наше општине решило је било да своја по-

свечанијом положења председништву замени једном мало своје средине четрнајесторицу да, у место свају, главног кмета у стану походе. Ово је доиста и учињено на први дан Божића — још и с тим: што је првом деловођи општинском поверено, да домаћина том приликом и са неколико прикладних речи у име особља адресује. Ти „неколико речи“ сматрамо за вредно да овде прикажемо. Ове гласе: „Господине председниче — *Христос се роди!* Делећи с вама радост која данас сваки дом српски и ришњански похађа, и над свакидањим га животом уздиже, особље општине београдске чини пријатну употребу од свог божитњег права, кад хита, да вас и у овом броју полази, и у вама домаћина куће, у којој се његове слабе снаге примају а скромне услуге признају, поздраве. Велимо *куће*, господине, која, ако је по реду старешинства и млађа од мајке државе, а оно јој није, била и остаје, мање вужна друга и потпоре — по свима пољима рада, на свима мегданима борбе и у свима искушењима историје! Далеко од тога да има да ишчезне пред величином улоге, или потавни пред зраком мисије, коју држава, као представнице народне целине, врши ил на се узима, општина је колевка тако драгоцених веза, и особено грађанских и опште-патријотских, да се слободно може рећи: *кад је сретна општина, сретна је и држава!* Српска општина, нарочито, може да поцрпе ову, по себе добродошлу а по целу земљу поучну, сведошбу још и из оне дубине своје прошлости кад је држава српска могла постојати само у души и срцу Србиновом. Јер, општина, која је данас само десна рука државног система, онда је била и жива слика и прилика народне државе. Србин се под *неп* кров склањао, око *њеног* огњишта грејао, и од *њена* четири зида себи град стварао — све докле нису Бог и Божић и на њега погледали и слободом златном обдарили... Господине председниче — *Христос се роди!* Од, своје стране, општинско особље само се искреним осећајима својим одужује кад, и на овај благ дан, гласно жели: да се сви они, тешки доиста но, племенити задатци који су вашем честитом домаћинству поверени — и који вас, већ природном добротом испуњена, на добро поврећу — велимо да се сви ти задатци што скорије изведу: на благо општине и срећу грађанства, на част престонице и славу државе, а на дилку и понос сваког брата Србина! И у то име, господине председниче, још једном: *Христос се роди!*...

НЕСЛУЖБЕНИ ДЕО.

ПИСМА ИЗ РУСИЈЕ

(париском „Солеј“ у)

Петроград 11/23 дек. 1886.

Година 1886-тој куцају последњи часови, и писмо које вам сада пишем на може вам доћи пре новог лета. Па да ли у овом меланхоличном тренутку, — кад сваки подврже неком испиту своју савест, — има много државника у Јевропи који би

се са неким поносом могли сећати прошлих дванајест месеца? Не верујемо, и мршност резултата на страни Јевропе у 1886 добро је дошла да нас овде утеши за чисто негативне успехе које смо постигли. Издишућа година оставља нам једво мутно стање, једно недовршено дело и, ако ћемо јасно да говоримо, читаву низу разочарања.

У спољној политици, улога Русије није била ни врло вешта ни врло сретна. Ако и нисмо претрпели какав озбиљан пораз у Азији, то имамо благодарити неодлучности британске владе, која не показује увиђавности ни чврстоће, како у Кореји тако ни у Авганистану. А ако нисмо у Јевропи на дипломатском пољу тучени — и то при свим погрешкама и неполитичностима — за то имамо да благодаримо слабости султановој и немоћи Аустрије. Најзад, ако нисмо имали да се боримо ни на западу ни на југу са каквом озбиљном коалицијом, за то имамо да благодаримо Немачкој, или боље рећи Француској, које су се у узајмном угрожавању потрле.

За овај пар, може се рећи, да сила Романова почива на супарништву немачке царевине и француске републике. Далеко од тога да покуша испунити ову проваљлију, Русија на против има рачуна да ју све више копа. Опасност која прети сваком од њих чини те се они везаним и ногама и рукама, предају на милост Романова, и иду те просе у њих руски савез. Дакле, при свим ошпбкма својим, Русија је данас већа чивеница у Јевропи но што је била у време „свете алијанције“ цара Александра I-вог. Садањи цар Александар III може, како хоће, и да одржи и да претазни Аустрију, и да гурне Французе на Рајну и да пусти Немце на Париз. Одавна ми и предсказујемо да ће Русија господарити Јевропи. То је била и историјска нужност. Чудно је само да се овакав исход догађа баш у часу кад колебање наше дипломатије и суровост наше политике као да хоће да нам изгубе скупе тековине мудрости Александра II-ог. Са те стране, доиста, ма како импозантне да су војне силе Русије; ма како одлучно да је дипломатско држање њено у великим јевропским питањима, она (Русија) је ипак изгубила много земљишта за последњих осамнајест месеца. Она је, на пример, непаметно жртвовала ове ватрене симпатије које је имала у целом словенском свету, од Чешке до Црнога мора, и од Карпата до Јадрије. До пре осамнајест месеца још, Русија је представљала тежње свију ових младих народа од будућности. Сви они „само на њу рачунаху: и Чеси и Моравци, и Русини и Лужичави, и Србијанци и Хрвати и Црногорци и Далмативци, и Маћедонци и Бугари. Сви су они били руски штићеници, руски савезници, руски пријатељи, *руска аван-гарда*. На Русе сви они гледаху као на ослободиоце, као на браћу по крви, по језику, по предању али нарочито по *надању*. Свака реч „белог пара“ која би са Кремља пала, одјекнула би у души њиховој; они би ју као светињу прихватили и само тражили, да за Русијом

пођу. Подељени између себе тесногрудом суревњивошћу, ти Словени сви се слагаше у једној тачци, и сви се на један глас дозиваше: „живела Русија и њен цар.“

А данас? данас је цео тај санишчезао, и сва та популарност пропала. „Јужни Словени“ не маре данас за Русију више но за Аустрију. Они су чак дотле дошли да се, мање више отворено, бацају у наручја Инглеске, која, баш и кад би имала воље, не би имала снаге да их угуњетава. Јест, они се данас радије друже и са душманом Немцем но са братом Русом. Да је панславизам доиста скончао, то почињу да признају и сами пријатељи Аксакова и Каткова. Или, бар, ако се икада оствари велико јединство словенско, то неће бити по драгој вољи самих народа, већ сил м и завојевањем — Ево дакле, у потпуној искрености, резултата дипломатскога похода у 1886 години. Ствар се осећа живо у Петрограду а још живље у Москви и унутрашњости; јер, и овом приликом ваља повторити, Петроград је космополитска варош, више јевропска но руска, и где, ако само има доста празника, мало је бригае и о Ивђији и о Цариграду. Није, међу тим, тако и у Москви, Кијеву, Харкову или Одеси. Тамо влада мисао панславизма, мржња на Турчина и жеђ за освајањем. Ако Русија кога дана мора метути руку на Ивђију, Персију или Дарданеле, очевидно је, да ће Москва преузети своју велику историјску улогу на штету Петреграда. У осталом, свакоме је позната и она јака наклоност садањга цара старој престоници (Москви); те, ако Русија успе да увуче у своју сферу и Јужне Словене, онда ће и премештај владе у дворе Кремља бити чин неопходно нуждан Али, ево где стара година удали од нас те Словене. Природно је, дакле, ако незадовољство влада и у Москви и у Кијеву и Харкову.

Што се унутарње политике тиче, биланс за 1886 годину није ни мало повољнији. У редовима оних који су водили бригу о народном благостању наћи ћете само на растужена лица. Реч која у себи садржи цео прошлогодишњи рачун, то је: *разочарање*. Нико, до душе, то не сме да отворено изустити — јер у Русији отвореност није пут цвећем присут — али зебња и жалост ту су на дневном реду. Очекивало се да ће бити многих и многих рефорама; али ево где наши министри тврде пред сваким ко хоће да чује, да све иде да не може бити боље у најбољој од царевина. Повављам, очекивало се извођење оног величанственог плана о коме је сањао још покојни и несретни цар Александар II, имено: установљење једне велике народне скупштине, коју би састављали изабраници свију губернијских „земстава“. Међу тим, садањи је цар толико пута гордо и куражно објавио: потребу вековечног одржања власти самодржачке. Са краја на крај царевине енергично се тражило, да се савршено измени садања пореска система, која је штетна и за појединце и за државну касу. Али ова је реформа од-

ложена. Молило се да се увину оне хиљаде малих тирана провинција, који су онако исто сервилни као што су грабљиви, и многобројни као што су излишни — чиновници. Али ова каста не само да је јача но икада, него је и неодговоривија но икада. Ишчекивало се на преобројај школског система који је и невародан и непрактичан; али г. Толстој, подупрт од пријатеља Катковљевих, устаде и задржа ову реформу. Обећавала нам се, најзад, измена грађанских закона, који су често древни и варварски, док неки доведе своје порекло чак из времена Алексија Михајловића, и живело се у нади: да ће се бар укинути онај неправични и бесмислени закон о наслеђу. — по коме кћери имају права на само *четрнајести* део своје очевине — али, у место тога као да ће се укинути порота и вратити стара правда самовоља. Ово је, доиста, леп прогрес — у назад. Па може ли онда бити чуда ако туга обузме и најбоља срца патријотска, и ако се неки немир и зебња појави у средини омладине, којој будућност изгледа као затворена, и чијим је и најплеменитијим утопијама суђено да се угасе. Може ли, велим, бити чуда ако нерасудност и слепи гњев освоје књижевни свет — и ђаве и професоре, и правнике и лекаре и сву ону класу која се једним општим именом зове: *интелигенција*. Може ли, најзад, бити чудо ако су на дневном реду и бурне манифестације, уз брза полицијска гушења, и плакати по угловима улица, и ноћни састанци бунтовника, и завере... Оно, ила се ја јако варам, или нам година што иде спрема сви рше потресе. Сад, додајте томе да је овде „законита опозиција“ (као што се на западу зове) ствар немогућа. Штампана је сва зауздана, и то жешће но икада од времена цара Николе. Новине не смеју ни зуба помолити да што прокритикију, осам ако желе да буду с места узапћене, или и сасвим забрањене. Нити се ту даје чути и најнепристрасивији глас. На против, реч воде и свете се сада они стари министри који су као скорели представници старог самодрштва морали ћутати под владом Александра II. Она се једини слушају, а савет је њихов цару, да се врати старом добром времену.... Понављам, разочарање је велико и у либералном и у књижевном свету. Будућност се приказује у најмрачнијим бојама, јер ван указа царева, нема друга спасења. Нико не сумња да су на реду нове завере, атентати и губилишта. Али баш нека нихилисте многог ког и прободу, а они на вешала оду, то, зар ће нама после лакше бити? Нихилизам не може ни најмање илузије себи правити о правој снази с којом располаже. Факт је да је огромна већина народа противу њега (вихилизма). У Русији не да се ни замислити каква западна револуција или државни удар, а напредак може само доћи *ово*. Сад, ако су ваши господари противни свакој реформи, — од рефорама и неће ништа бити. Завере и убиства могу само огорчити владу, и нагонити ју на још гору реакцију... Ево, дакле, у

www. каквим се тужним мислима растајемо са годином 1886-том. Свака је нада самообмана ако рачуна да ће се народ руски, и ако је опроштен ропсва и просвећен школом и додиром с Јевропом, као и провинцијским и судским изборима, сам од себе вратити старим појмовима и обичајима; али иста је таква утолија и ова нада, да ће руски министри испунити жеље руског народа. Илџа нема викуда; а то је стање по мом мњењу жалосније, од сваког другог у Јевропи... Па шта ће најпоследизаћи из свега овога? **Рат и само рат!** Он једини може — бар за време може — да уједини све синове Русије око престола Романова; а он без сумње и јесте онеј *поклон* који нам носи нова година — 1887.

КАРАКТЕР

(по Смајсу)

VIII.

Домаће васпитање.

Потоцима што окрећу воденице света врела су на усамљеним висинама. Хелпе.

У разговору са госпођом Кампан, Наполеон I. примети: „како стари систем наставе ништа не ваља“ па упита: „шта би још требало па да се народ може честито васпитати?“ „Мајке“ (требају) — одговори госпођа Кампан. Цару паде у очи овај одговор и он се одава са: „тако је! У тој једној речи лежи цео систем васпитања. Аманет вам, дакле, госпођо, васпитање будућих матера!“ Еме Мартне.

(Наставак.)

Историја карактера зна за многе случајеве где су се добри упечатци, добивени у раној младости, преводили у добра дела тек у каснијим годинама, и то, по што је читав део живота проведен у саможивости и пороку. Родитеља могу све на свету учинити да улију свој ј деци основе правичности и врлине, па сав труд да им изгледа узалудан — као семе на камен бачено. И опет, догађа се да далеко после и саме смрти родитеља — после неких двадесет и више година — њихов добар наук и пример синовима и кћерима у детињству им, најзад, избије на површину и плодом уроди. Један од најзнатнијих случајева ове врсте имамо у свештенику Џану Њутону од Олнија, пријатељу нашег песника Каупера. Он је дуго после смрти својих родитеља, и то најпре као млад човек а после као мрнар, водио пуст живот — док му од један пут не сијне у главу права слика сопствених грехова. Тода му ња памет падну мудре поуке његове мајке из детињства, коју као да очима гледа. Учини му се као да чује њен глас где му из мртвих проговара, а нежно му показује пут поправке и добродетељи.

Други један и сличан пример имамо у америчком државнику Џану Рајдолфу, који се једном овако изразио: „ја бих да сам био безбожник да ми мајка није била побожна. Док сам жив не могу заборавити ону њену материнску руку која ме је

онако малога за руку хватала и небо у молитви показивала: „клекни сине, тамо горе има бога!“

Наравно, да су такви примери до та ретки, да су изузетци. У опште, правило је да се карактер кристалише у раној младости и тако остане у главном и у зрелим годинама. „Живи докле год хоћеш — имао је обичај да каже наш *Саут* — прва двадесетина година наудужа је половина века, — а ми можемо да додамо — и вајсудбоноснија. Кад је окорели клеветник и чанколиз доктор Волкот, лежао на самртној постели, један од његових пријатеља упитаће га: „има ли што год што би му се могло учинити да га задовољи?“ „Има“ — одговори умирући — „вратите ми моју младост. Дајте ми само то па ћу се и покајати и поправити.“ Е али то је било доцкан. Волкотов живот прошао је окован у ланцима оне навике за коју свети Августин рече: да се родила у прохтеву, да се развила у страст, из страсти прешла у обичај, а из обичаја у неоодољиву потребу и њене гвоздене окове.“

Гретри, музички композитор, имао је тако високо мњење о женској страни као творитељи карактера да је описао *добрџу мајку*, као „узор *Природе!*“ И имао је право! Добре мајке — куд и камо више нег добри очеви — имају удела у вечном подмлађивању рода људског; оне су ове душе које моралним ваздухом напајају човечјје биће, као што физичка атмосфера храни телесни му састав. Њена памет, њена нарав, њена њежност и њена милост је та што просица зраке мира и задовољства на дому и ствара у њему земљиште за развитак најчистијих и вајблагороднијих карактера.

И најбеднији кров може да буде дом душевне среће и благодети, ако у њему борави и управља ваљана, вредна и чиста жена. Таква кућа даје призор сваког узвишеног односа породичног; она постаје мила и драга човеку путем многих лепих веза; бива олтарска светиња његовоме срцу, уточиште од буре живота, мекан наслон по тешку напору, утеха у несрећи, дика у срећи, а радост у свако доба.

Добра кућа, то је најбоља школа не само у младости него и у старијим годинама. Ту ће и младо и старо по вајуре и повајбоље да се научи и стрпљењу, и владању самим собом, и веселом расположењу и осећају дужности. Исак Валтон говорећи о мајци Ђорџа Херберта, вели да је она уптављала својим породом са неком мудро мером, која није ни стега ни манисање, него неко нежно и умиљато вођење рачуња о децијем задовољству, тако, да су деца једнако марила да буду око ње — наравно — и на њену велику материнску радост.“

За кућу се може још рећи да је и права школа уљудности, као што је домаћица најбоља и најпрактичнија учитељка. „Да није жене — вели једна провансалска пословица — људи би били неумавена чељад.“ Кућње огњиште је сунце које и филантропији

греје. „Љубав према оној малој четици којој у друштву припадамо, то је — вели Берк — клица родољубља.“ Најмудрији и најрешљиви људи нису се стидели да признаду, да им је највећа радост била, сести поред своје деце у неприкосновену кругу свога дома. Светао и дужностан живот на дому, то је и најбоља спрема за светао и дужностац живот у држави. Човек који љуби своју кућу, знајте да ће умети да цени и служи своју земљу.

(Наставиће се.)

ПОДЛИСТАК

СРБИЈА

У

ДЕВЕТНАЈЕСТОМ ВЕКУ

НАПИСАО

Сен-Рене Таљандије

ЧЕТВРТИ ДЕО

Милош Обреновић кнез Срба

III

Успех Милошове дипломације — Јамства дата Србима. — Акерманска конвенција (септембра 1826.) — Ратификација руског царя (октобра 1826.) — Радост народа у Србији. — Скупштина од 15 јануара 1827) — Једна парламентарна седница. — Беседа Милошева. — Нова заклетва народа кнезу српском. — Приватан живот Милошев. — Посета једног руског официра пожаревачком двору (1829). — Патријаршки ручак. — Кнежева породица. — Кнегиња Љубица.

(Наставак.)

Радост је у Србији била велика. Милош похита да сазове народну скупштину, да јој саопшти тако сретну вест. У исто време то би била за њега прилика да оправда своју диктатуру и умири прстијне партије. Јер, не беше ли он дужан објашњења своме народу?

Дакле, скупштина се састави 15 јануара 1827 године у крагујевачкој цркви. Црквени великодостојница, као владика ужички, неколико архимандрита и прота, кнезови из свију крајева и округа, главни кнезови и велики број народом изабраних посланика ту напуни цркву. После службе божије, Милош стана код неке врсте престола. Он је био саставио и издиктирао једну беседу за овако свечану прилику, али, како сам није умео читати, то ју прочита скупштини његов секретар Димитрије Давидовић. Документ заслужује пажњу. И доиста, вишња није интересније од ове смесе, и парламентарне формалности и сељачке фамилијарности, и висине и смерности аутора. Милош зна све шта је великога урадио, и он то с поносом спомиње; он зна и за тужбе које се на њега дижу, па их правда нуждом самог стања, и највише обећава бољу будућност својим поданицима. Један од писаца који су нам сачували овај говор, г. Федор Посарт, и чије причање има нечега од простоте кроничарске, описао нам је

у исто време и упечатке овог скупа.*) Ми имамо ту пред собом једну седницу, и то свечану седницу, народне скупштине у новој Србији.

Књаз ослови најпре његово преосвештенство владика ужичког, за тим почитајемо архимандрите и игумане, па честите кнезове, па многоуважене кметове, и, најзад, народне депутате које назва просто: „драга браћо.“ У беседи која sledује спомињу се са неколико речи она страшна времена од 1813 и 1814 „кад је проклети Сулејман паша као вампир сисао крв Србији, на које набијао њене синове а давио српске жене и децу. Да се олупремо оваком насиљу била је наша прва и најирека дужност; друга је, не мање прека, задаћа била, понова стећи милост султанову и спасти племе српско. Цареви не вољу бунтовнике (додао је још беседник) и за то сам ја, идући само на добро свог народа, и тежећи да му прибавим неког покровитељства, пао пред султаном на колена и тражио у њега милости. Памтите ли колико сте ме пута на нашим састанцима, кад заједно писмо и једосмо, колико сте ме пута и у самим биткама с Турцима, чули где се молим Богу да умекша соце султана нашег цара, и да умилостиви душу његову!... Има шест година како смо послали у Цариг ад једну депутацију, да се споразуме с нашим царем о правима које тражи наша земља — али букну буна у Влашкој и Грчкој и задржа наше преговоре. Цар Александар с временом испунио би наше жеље, да га Вишњи није себи у вечност позвао. Али он је урадио што је могао. На смртној постељи, у своме тестаменту, тај великодушни цар нарочито је препоручио своме наследнику и брату, садањем и славном цару и господару руском Николи, да нас подржи код султана онако како нас је он сам (височајши по ојнек — бог да му душу прости!) подржавао за време своје владе.“

На ове речи — вели кроничар — цео скуп се одазва три пута са: „Бог да му душу прости! вечна му намет.“

Беседник тада настави: „и чим се цар Никола попео на моћни престо Русије, он је одма навалио на султана да што пре закључи нашу ствар. И тако ја се сматрам за сретња, драга браћо, што вам могу донети веселу вест: да је султан попустио, и потписао заједно са царем Николом уговор који освештава права која смо тражили, и уводи Србију у ред јевропских народа.“ Давидовић ту прочита чланове *акерманске конвенције*, односеће се на Србију.

„Као што видите — наставиће опет беседник — време није далеко када ће и наша држава имати своје место у свету, и уживати све оне лепе и велике благодати као што су: верозаконске слобода*) слобода трговине,

*) Види *Das Leben des Fürsten Milosch und seine Kriege nach serbischen originalen Quellen bearbeitet von P. A. Fedor Possart, 1. vol. Stuttgart 1838.*

*) Верозаконска слобода у оно време значила је, за Србе, две нарочите и са свим одређене ствари; и то: 1. да владике не буду више Грци које шаље цариградски патријарх, него Срби које бира српска црква а само потврђује патријарх. Познато је већ да су ове владике, долазећи из Турске, биле за Србе далеко пре турски чиниоци по хришћански епископи; 2. да на црквама могу слободно звона звонити — она звона која су Турцима тако мрска била, да су их Срби 1812 год. морали закопати у земљу да их спасу од њихова фанатизма.

зависнодавно уређење и просвета пародна. До јуче био је Србија роб у турском царству, а од данас може слободно дисати. Његова глава и имаовина, његова кућа и његови млађи зависе сада од њега једнога, јер је он свој господар. Ово, доиста није мала тековина.“

Па како се то из онаке низине дошло на толику висину? Малош овде излази као сведок кога историја мора потврдити. Победа је коштала једанајест година муке, борбе, жртава и неизвесности. Јест, колико је само трошка отишло и страха се претрпело! Колико је снаге требало, развити и буна погушити! Бивало је да баш у часу кад се доспева до мете, искочи нека нова мука и невоља. Он (Милош) се боји немира који би га нагнали да и даље буде строг; а боји се и неискуства свог народа, који, кад нема да се бије с ким споља, а он хоће да се окрене противу својих старешина, и да се слепо поведе за неверницима који ће да га упропасте. „Сећате ли се ви (наставиће Милош) оних црних дана када нисмо имали ни сенке од слободе, када смо пиштали у ропству, и када цео народ говораше: О! имали кога да заустави ово проливање крви, и да нас с царем помири! Дакле, сећате ли се, колико је и у том времену било људи који су мутили по земљи, сејали раздор по народу, и на сва уста викали: како сам ја властољубив, како ја тиранишем, и ударам бездушни намет на вилајег. Па онда, колико ми се пута пребацивало, да сам уморио овог или свог противника. Но кажите ви који то знате, кажите на шта су ишли ти људи? Јесу ли ишли да нам даду мира и благостања, или би нас сурвали у пропад? Шта су донеле овој земљи буне у последње време? Шта је привредио устанак Баков, па Чарапићев, па Абдулин и Добрићев? То, да је грдан свет изгнуо, да смо се ми једна браћа крвнички клали између себе, један другом куће палили и затирали, и за навек име своје осрамотили. А они што ми пребацују да сам бунтовнике кезнио, знају ли они шта траже од нас два цара — турски и руски? Знају ли да оба двора траже од нас мира и поретка, а забрањују свако бунтовање. Па и они што веле да ни каква сума новаца не може мене да зајази, да л' су они ватали рачуна колико треба да се од Турака откупимо, и да измиримо и наше и турске чиновнике? Да ли су помишљали колико нам је уштеда требало да се сретном крају приведу наши преговори са султаном и п дупру тражења наших права? Знају ли они шта се ту милијона иште и — оует иште. Та да нисмо м одавна вешто на страну оставили, данас би нам готово немогуће било да реч с царем водимо.“

После овако красноречиве и веште одбране, Милош позове своје поданике на слогу. Он још заиска од њих, да се још помуче и претрпе до дана када ће Србија извојевати своја права, и додаде: како би и грехота и срамота било проиграти све у часу кад се све може добити. „Што се мене тиче (рећи ће Милош) ја сам на чисте са својом савешћу. Чинно сам своју дужност колико год сам могао и колико год се према приликама могло. Метао сам и главу своју у торбу, и презирао сам смрт, па сам дочекао и ваше неправедне прекоре. У мени се срце парало, али сам вам ја све опраштао, јер ми је стало било да земљи овој права стечем, да их на сва времена утврдим

и вас, браћо, усрећим. Успео сам, ево ме до мете Богу да благодарим на његовој превеликој милости и неизмерној дару. Опет велим ето шта сам урадио. Мој вам је аманет да одржите ово дело; јер би каква слаба и малодушна влада могла све у питање и опасност довести. Овде треба вла даоцу јака а праведна рука, ако хоће он да испуни своје дужности и према свом народу, и према царевима и према Богу и својој савести. Савест ми казује, а цео свет који зна мој рад посведочиће, да је ово цена мојих мука и трудова. Велим, зна то цео свет а знаће и наша деца као год и ми сами..“ На ове речи захорише се благодарни узвици целе скупштине, и свет се развије гласно кличући: „да живи господар Милош, и оба цара: руски и турски.“ (наставиће се.)

СТЕЧАЈ

Општини вар. Београда потребан је још један стањни енжењер, коме је општински одбор буџетом утврдио плату од 3000 дин. годишње.

Према томе примају се сви они енжењери који би се хтели општинске службе примити да се са документима о спреми својој обрате Општинском суду до 1-г а избор извршиће се најдаље до 15-г фебруара т.к. године.

Изабрани ће се одмах известити а осталима документима вратити.

Од стране суда општине вар. Београда АБр. 1992 — 31 Децембра 1886 год.

ОБЈАВА.

Грађанству ове вароши ставља се до знања, да ће од идуће па сваке суботе по један свештеник изилазити на ново гробље, ради спомена умрлих.

Од стране Суда општине вар. Београда №. 213. 4 Јануара 1887 г. у Београду.

ИЗЈАВА БЛАГОДАРНОСТИ

Гос. Павлу Поповићу војном лекару

Богу па вама г. докторе, имам да благодарим за спас мога сивчића Милана! Седам година боловаше ми дете од очију и беше у опасности да са свим изгуби вид.

Али ви милостиво примисте се, спасосте дете за незнатно време, а мени повратисте ретку родитељску радост.

Нисам у стању, господине да материјало довољно наградим довољно наградим ваш племенити труд и успех; али ћу вам зато нерујте до гроба остати благодаран.

Београд 1 Јануара 1886 год.

Илија Глишић

служитељ

Општине Београдске.